

T.C.
ULAŞTIRMA BAKANLIĞI
SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAVACILIK TALİMATI

SHT-18

17 SUBAT 2003

TEHLİKELİ MADDELERİN HAVA YOLU İLE TAŞINMASI TALİMATI

BİRİNCİ KISIM
Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Hukuki Dayanak, Tanım ve Kısaltmalar

Amaç

Madde 1- Bu talimatın amacı, uçuş emniyetinin ve güvenliğinin sağlanması için, Türk tescilli hava araçları ile tehlikeli madde taşınması konusunda sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından uyulması gereken özel kuralları belirlemek ve bu konudaki faaliyetleri düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu talimat, Türk tescilli hava araçlarıyla, savaş mühimmatı ve patlayıcılar hariç ICAO-TI'da tehlikeli madde olarak sınıflandırılan maddeleri taşıyacak olan hava yolu işleticilerini ve göndericilerin (shippers) uymak zorunda oldukları usul ve esasları kapsar.

Bu talimat, tehlikeli madde olarak sınıflandırılan fakat hava aracının uçuşa elverişliliği için gerekli olan maddeler ile ICAO-TI'da bu amaçla belirtilen maddeleri kapsamaz. Bu maddelerin yenisi ile değiştirilmek amacıyla hava aracında taşınması istenen maddeler, bu talimatta belirtilen şartlara uygun şekilde taşınmalıdır. Fakat, bu maddelerin taşınmasına ICAO-TI'da belirtilen şartlar altında izin verilmişse bu kural uygulanmaz.

Hukuki Dayanak

Madde 3- Bu talimat, 2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 93'ncü maddesinin (g) bendi, SHY 6 A Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliğinin 27'nci maddesi ve Uluslar arası Sivil Havacılık Teşkilatının (ICAO) yayınladığı 18 sayılı eki ve ilgili dokümanlarda yer alan hususlar esas alınarak hazırlanmıştır.

Tanım ve Kısaltmalar

Madde 4- Bu talimatta geçen,

Bakanlık ; Ulaştırma Bakanlığını,

Hava Yolu İşletmecisi ; Ticari amaçla ücret karşılığında hava araçlarıyla; yolcu, kargo veya hem yolcu hem kargo taşıyan gerçek ve özel tüzel kişileri,

Kargo Uçağı ; Yolcu uçağı dışında sadece eşya veya malzeme taşıyan uçağı,

11 17 Cen 300

Paket Grubu : Bir gönderici tarafından taşıma ve yüklemenin daha kolay yapılabilmesi için bir veya birden fazla paketin tek bir pakette toplanmasını,

Sorumlu Kaptan Pilot : Havacılık işletmeleri tarafından belirlenen ve uçuşun sevk ve idaresinden sorumlu kaptan pilot veya acil durumlarda, kaptan pilotun görev yapamaması durumunda geçici olarak bu görevi üstlenecek pilotu,

Tehlikeli Madde Kazası : Tehlikeli maddelerin hava yolu ile taşınması ile ilgili ve/veya bağlantılı olarak meydana gelen, ölümcül veya ciddi yaralanmalara veya büyük hasarlara yol açan hadiseleri,

Tehlikeli Madde Olayı : Hava aracı içinde meydana gelmesi gerekmeyen, tehlikeli madde kazasından ayrı olarak, tehlikeli maddelerin hava yolu ile taşınması ile ilgili veya bağlantılı olarak; yaralanmalara, zarara, yangın, kırılma, dökülme, radyasyon veya bir sıvının sızıntısına veya uygun paketlemenin yapılmamış olmasından dolayı meydana gelen hadiseleri, (Bir hava aracını yada içindekileri tehlikeye düşüren tehlikeli madde hadisesi olarak da kabul edilebilir.)

Tehlikeli Madde : Hava yolu ile taşınacak ve ICAO-TI dokümanında 2'nci kısımda belirtilen sınıflandırmada yer alan, uçuş emniyeti açısından can ve/veya mal güvenliği için tehlike yaratan maddeleri,

Uçuş Ekib : Havacılık işletmeleri tarafından belirlenen, hava aracının sevk ve idaresiyle görevli pilotlar, uçuş mühendisleri ile sertifikalı kabin içi emniyet ve diğer hizmetlerin yürütülmesiyle görevli kabin ekibini ve yükleme görevlilerini, uçak tipine göre uçuş mühendisi kapsamında gerektiğinde seyrüsefer ve radyo operatörlerini,

Uygun Gönderi Adı : Bir maddeyi tanımlamak için kullanılan ICAO-TI, tüm gönderi ve doküman bildirimlerinde uygun olduğu takdirde paketlerde de yer alan ismi,

Yolcu Uçağı : Mürettebat üyesini, resmi görevli bir işletici çalışanını, uygun ulusal otoritenin yetkilendirilmiş temsilcisini veya konşimento veya başka kargoya eşlik eden bir insan dışında herhangi bir kişiyi/kişileri taşıyan hava aracını,

ICAO-TI: ICAO 9284 AN/905 dokümanını,

SHGM : Sivil Havacılık Genel Müdürlüğünü,

ULD : Paket grubu dışında kalan her çeşit yük konteyneri veya ağı uçak paletini,

ifade eder.

İKİNCİ KISIM Genel Hususlar ve Taşıma Esasları

BİRİNCİ BÖLÜM Genel Hususlar

Özel İzinle Taşınacak Tehlikeli Madde Sevkiyatları

Madde 5- 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 93'ncü Maddesinin "g" bendi gereğince hava yoluyla silah, cephane, her nevi harp malzemeleri, patlayıcı, yanıcı, tahrip edici ve aşındırıcı madde, zehirli gaz, nükleer yakıt, radyoaktif madde, can ve mal güvenliği yönünden tehlikeli olduğu saptanmış her nevi katı, sıvı ve gaz halinde madde taşımak yasaktır.

Ancak, bu yasağa istisna getirmek üzere; özel ve genel nitelikte izin vermeye Ulaştırma Bakanlığı yetkilidir. Bu izin verilmeden önce, gerektiğinde Dışişleri Bakanlığı ve Genelkurmay Başkanlığı'nın görüşü alınarak koordinasyon sağlanır. Belirtilen özel ya da genel nitelikteki izinler alınmadan, yukarıda bahsedilen tehlikeli maddeler taşınmaz.

İKİNCİ BÖLÜM Sınıflandırma

Sınıflandırma

Madde 6- Tehlikeli maddeler, ICAO-TI belirtilen şartlara uygun olarak sınıflandırılacaktır.

M 2/7

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Tehlikeli Maddelerin Hava yolu ile Taşınmasındaki Sınırlamalar

Hava yolu ile Taşınması Yasak Tehlikeli Maddeler

Madde 7- ICAO-TI'da hava yolu ile taşınması yasaklanmış maddeler, hiç bir şart altında her hangi bir hava aracında taşınmazlar.

Hariç Tutulmadıkça Hava yolu ile Taşınması Yasak Tehlikeli Maddeler

Madde 8- ICAO-TI'da, normal şartlarda hava yolu ile taşınması yasaklanmış maddeler ile bulaşıcı hastalıklı canlı hayvanlar hava aracında taşınmazlar. Eğer ICAO-TI'da belirtilen şartlar, bu maddelerin uçağa ilk yüklendiği ülke tarafından yayınlanmış onay altında taşınmasına izin veriyorsa, bu kural uygulanmaz.

Radyoaktif Maddeler

Madde 9- B(U) tip paket içerisinde, içeriği 3000 A₁ veya 3000 A₂ veya 1000 TB₁ limitlerini geçenler ve B(M) tip paketlerde taşınan radyoaktif maddelerin hava yolu ile taşınması Türkiye Atom Enerjisi Kurumu'ndan yazılı izin alınmadan yapılamaz.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Paketleme Şartları ve Buna İlişkin Usuller

Genel Şartlar

Madde 10- Tehlikeli maddeler, bu talimatta yer alan ve ICAO-TI'da belirtilen şartlara uygun olarak paketlenmelidir.

Paketleme İşlemleri

Madde 11- Paketleme işlemleri aşağıdaki esaslar içerisinde yapılır.

a) Tehlikeli maddelerin hava yolu ile taşınması esnasında kullanılacak paketler, normal taşıma şartlarında; sıcaklık, nem, basınç veya titreşimden kaynaklanabilecek sızıntıları önleyebilecek şekilde imal edilmiş ve güvenli bir şekilde kapatılmış olmalıdır.

b) Paketler, içerdiği maddelere uygun olacaktır. Direk olarak tehlikeli madde ile temas eden paketler, bu maddelerin kimyasal veya diğer tesirlerine dayanabilecek şekilde olmalıdır.

c) Paketler, ICAO-TI'da belirtilen imalât ve materyal şartlarını karşılayacak şekilde olmalıdır.

d) Paketler, ICAO-TI'da belirtilen şartlara uygun test edilmelidir.

e) Temel fonksiyonu sıvı tutma olan paketler, ICAO-TI'da belirtilen basınçlarda sızdırma yapmadan dayanabilecek şekilde olmalıdır.

f) İç paketlerin, normal hava taşıma şartları altında dış paketlerin içerisinde kırılmaması ve sızdırma yapmaması için güvenli bir şekilde desteklenmesi gerekmektedir. Kullanılan bu malzemelerin iç paketin muhteviyatı ile tehlike yaratacak şekilde reaksiyona girmemesi gerekmektedir.

g) Hiç bir paket, incelenmeden ve herhangi bir zarar veya başka bir hasarı olmadığından emin olunmadan tekrar kullanılamaz.

BEŞİNCİ BÖLÜM Etiket ve İşaretleme

Etiketler

Madde 12- Tehlikeli maddelerin hava yolu ile taşınması esnasında kullanılacak her paket ICAO-TI'da belirtildiği şekilde etiketlenmelidir.

İşaretleme

Madde 13- Tehlikeli maddelerin hava yolu ile taşınması esnasında kullanılacak her paket ICAO-TI'da belirtildiği şekilde işaretlenecektir.

İşaretlemelelerde Kullanılacak Dil

Madde 14- Tehlikeli maddelerin hava yolu ile taşınması esnasında kullanılacak paketlerde yapılacak işaretlemele İngilizce olarak yapılacaktır.

ALTINCI BÖLÜM Gönderici Sorumlulukları

Genel Şartlar

Madde 15- Gönderici herhangi bir tehlikeli madde paketinin veya paket grubunun hava yolu ile taşınmasını istemeden önce;

- Tehlikeli maddenin hava yolu ile taşınmasının yasak olmadığından,
- Tehlikeli maddenin, ICAO-TI'da belirtilen şartlara uygun şekilde sınıflandırıldığından, paketlenildiğinden, etiketlendiğinden, işaretlendiğinden ve beraberinde uygun şekilde doldurulmuş tehlikeli madde taşıma dokümanları bulunduğundan emin olacaktır.

Tehlikeli Madde Taşıma Dokümanları

Madde 16- ICAO-TI'da aksi belirtilmedikçe, gönderici, ICAO-TI'da istenen bilgileri içerecek tehlikeli madde taşıma dokümanlarını tamamlayıp, imzalayıp taşıyıcıya teslim edecektir. Taşıma dokümanı;

- Gönderilen maddenin tehlikeli madde olduğunu,
- Tehlikeli maddenin uygun gönderi adına göre tam ve doğru tanımlandığını,
- Tehlikeli maddenin hava yolu ile taşınması için ilgili kurallara uygun şekilde sınıflandırıldığını, paketlenildiğini, etiketlenip işaretlendiğini gösteren, gönderici tarafından imzalı bir beyan içerecektir.

Kullanılacak Dil

Madde 17- Tehlikeli maddelerin taşıma dokümanları İngilizce olacaktır.

YEDİNCİ BÖLÜM Taşıyıcı Sorumlulukları

Taşıma İçin Kabul Etme

Madde 18- Taşıyıcı;

- ICAO-TI'da aksi belirtilmedikçe, tehlikeli maddeler beraberinde uygun şekilde doldurulmuş tehlikeli madde taşıma dokümanları bulundurmuyorsa,
- Paket veya paket grupları ICAO-TI'da belirtilen kabul şartlarına uygun şekilde kontrol edilmediyse,
Bu tehlikeli maddeleri hava yolu ile taşıma için kabul etmeyecektir.

Kabul Kontrol Listesi

Madde 19- Taşıyıcı, 18'nci maddedeki şartlara uygun olarak, ICAO-TI'da belirtilen şartlara göre tehlikeli madde kabul kontrol listesini oluşturacak ve kullanacaktır.

Sızıntı veya Hasar İçin İnceleme

Madde 20- Tehlikeli madde içeren paket veya paket grupları ile radyoaktif madde içeren yük konteynerlerinin hava aracına veya ULD'ye yüklenmeden önce sızıntı olup olmadığı incelenecektir. Sızıntı yapan veya hasarlı paket, paket grupları veya yük konteynerleri hava aracına yüklenmeyecektir.

Hava aracına yüklenmiş olan, tehlikeli madde içeren herhangi bir paketin sızıntı yaptığı veya hasar gördüğü tespit edilirse, taşıyıcı bu tür paketleri hava aracından indirecektir. Gönderinin geri kalanının hava yolu ile taşınması için uygun durumda olduğundan ve diğer paketlerin hasar görmediğinden emin olacaktır.

Tehlikeli madde içeren paket veya paket grupları ile radyoaktif madde içeren yük konteynerleri hava aracından indirildikten sonra, hasar veya sızıntı olup olmadığı incelenecektir. Eğer sızıntı veya hasar tespit edilirse, tehlikeli maddenin hava aracına yüklendiği bölgede herhangi bir hasar veya kirlenme olup olmadığı kontrol edilecektir.

Yolcu Kabini veya Kokpitteki Yükleme Sınırlamaları

Madde 21- ICAO-TI'da izin verilen bazı durumlar dışında, yolcu kabininde veya kokpitte tehlikeli madde taşınmaz.

Tehlikeli Madde Kirliliğinin Temizlenmesi

Madde 22- Taşınan tehlikeli maddeden kaynaklanan tehlikeli bir sızıntı veya hasar durumunda hava aracı zaman kaybetmeden temizlenmelidir.

Radyoaktif Madde Kirlilik Durumu

Madde 23- Eğer kirlilik; taşınan radyoaktif maddeden kaynaklanmış ise hava aracı kullanım dışı bırakılır ve radyasyon seviyesi ICAO-TI'da belirtilen seviyenin altına düşmedikçe kullanıma alınamaz.

Ayrırma

Madde 24- Tehlikeli madde içeren paketler, etkileşime girebilecek veya sızıntı olabilecek diğer paketlerin yanına birbirlerini etkileyebilecek şekilde yerleştirilemez.

Yerleştirme

Madde 25- Hava aracına yerleştirme işlemlerinde;

- Zehirli ve bulaşıcı madde içeren paketler, ICAO-TI'da belirtildiği şekilde olacaktır.
- Radyoaktif madde içeren paketler, ICAO-TI'da belirtildiği şekilde, insanlardan, canlı hayvanlardan ve banyo edilmemiş filmlerden ayrı bir şekilde hava aracına yerleştirilmelidir.

Yükleme

Madde 26- Taşıyıcı, tehlikeli maddelerin zarar görmemesi ve zarar vermemesi için gerekli önlemleri alarak hava aracına yükleyecektir.

Kargo Uçaklarına Yükleme

Madde 27- ICAO-TI'da aksi belirtilmedikçe, sadece kargo uçağında taşınabilir etiketi taşıyan tehlikeli madde paketleri, uçucu ekip veya yetkilendirilmiş kişilerce görülebilir, tutulabilecek ve boyutları ile ağırlık limitleri izin verdiği sürece diğer kargolardan ayrı bir şekilde hava aracına yüklenecektir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Hazırlanacak Bilgiler

Sorumlu Kaptan Pilota Verilecek Bilgiler

Madde 28- Tehlikeli madde taşınacak hava aracının işleticisi, hava aracının kalkışından olabildiğince önce Sorumlu Kaptan Pilota ICAO-TI'da belirtildiği şekilde yazılı bilgi verecektir.

M 5/9

Ben

Handwritten signature and circular stamp.

Uçuş Ekibine Verilecek Bilgi ve Talimatlar

Madde 29- Tehlikeli madde taşınacak hava aracının işleticisi, uçuş ekibinin tehlikeli madde taşınması ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmesi için gerekli bilgiler ile tehlikeli maddelerin dahil olduğu acil durumlarda yapılması gereken işleri içeren talimatları Operasyon El Kitaplarına dahil edeceklerdir.

Yolcuya Verilecek Bilgiler

Madde 30- Yolcular, tehlikeli madde taşınacak hava aracının işleticisi tarafından hangi tip maddelerin yolcu bagajında veya yolcunun üzerinde taşınmasının yasak olduğu konusunda bilgilendirilecektir.

Diğer Şahıslara Verilecek Bilgiler

Madde 31- Tehlikeli madde taşınmasına dahil olan taşıyıcı, gönderici veya diğer organizasyonlar kendi personeline tehlikeli madde taşınması ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmesi için gerekli bilgiler ile tehlikeli maddelerin dahil olduğu acil durumlarda yapılması gereken işleri içeren talimatları içerecek bilgileri vereceklerdir.

Sorumlu Pilotun Meydan Yetkililerine Vermesi Gereken Bilgiler

Madde 32- Uçuş esnasında acil bir durum meydana gelirse, sorumlu kaptan pilot hava aracındaki tehlikeli maddeler hakkında ilgili hava trafik ünitelerine bilgi verecektir. Durum elverdiği sürece bu bilgiler uygun gönderi adı, sınıfı, işaretleme gerektiren ikinci risk grubu, 1. sınıf maddeler için uygunluk grubu, miktarı ve hava aracındaki yeri şeklinde olacaktır.

Hava Aracı Kazası veya Olayı Meydana Gelirse Verilecek Bilgiler

Madde 33- Bir hava aracı kazasına karışan tehlikeli madde taşıyan hava aracının işleticisi, en kısa sürede kazanın olduğu ülkenin ilgili otoritelerine, tehlikeli maddenin uygun gönderi adını, sınıfını, işaretleme gerektiren ikinci risk grubunu, 1. sınıf maddeler için uygunluk grubunu, miktarını ve hava aracındaki yeri hususundaki bilgileri vermelidir.

DOKUZUNCU BÖLÜM
Eğitim**Eğitim Programının Hazırlanması**

Madde 34- Tehlikeli maddelerin hava yolu ile taşınması konusundaki eğitim programları, ICAO-TI'da belirtildiği şekilde hazırlanacak ve eğitmenler ile birlikte SHGM'den onay alınacaktır. Bu program güncel tutularak SHGM'ne değişiklikler bildirildikten sonra onay alınacaktır. Eğitim programı temel eğitim ve tazeleme eğitim kurslarını içerecek şekilde;

- Düzenli olarak hava yolu ile tehlikeli madde gönderen göndericiler tarafından,
- Tehlikeli madde taşınması yapan işletmeler tarafından hazırlanacaktır.

ONUNCU BÖLÜM
Tehlikeli Madde Kazaları ve Olayları**Kaza ve Olayların Rapor Edilmesi**

Madde 35- Tehlikeli maddenin taşınması sırasında meydana gelen kaza veya olaylar kazanın meydana geldiği yer veya durumlara göre ilgili şahıslar ve haberleşme prosedürleri doğrultusunda, 72 saat içerisinde işletici veya işletici adına yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından ICAO-TI'da belirlenen şartlar çerçevesinde Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü'ne yazılı olarak bildirilecektir.

11 6/07 0209

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Gözetim ve Denetim

Gözetim ve Denetim

Madde 36- Bu talimat hükümlerinin uygulanmasına yönelik denetim, tehlikeli madde taşınması yapan her bir havacılık işletmesi için, SHGM tarafından bir yıl içerisinde en az bir kere kontrol listesine göre periyodik olarak yapılır.

Periyodik olarak yapılan denetlemelerin dışında SHGM gerektiğinde denetleme ve inceleme yapmaya yetkilidir.

ONİKİNCİ BÖLÜM

Sorumluluklar, Aykırı Davranışlar, İdari Yaptırımlar ve Son Hükümler

Sorumluluklar

Madde 37- Bu talimatta belirtilen esas ve sınırlamaların uygulanmasından, havacılık işletmeleri, işletme yönetiminden sorumlu genel müdür, kalite müdürü, uçuş işletme müdürü, sorumlu kaptan pilotlar ve uçuşu ekipler sorumludur.

Aykırı Davranışlar ve İdari Yaptırımlar

Madde 38- Bu talimatın 5'nci maddesine aykırı davranışların tespit edilmesi halinde 2920 Sayılı Türk Sivil Havacılık Kanununun 141'nci maddesinde belirtilen cezaî müeyyideler uygulanır.

Ayrıca; bu talimat hükümlerine aykırı davranışlarda bulunan havacılık işletmeleri ile ilgili yönetici personel ve uçuş ekip hakkında gerekli uyarılar yapılır ve gerekirse inceleme komisyonu tarafından değerlendirilmede bulunulur. Buna göre;

a) SHGM tarafından kusurlu görülen havacılık işletmesine, gerekli düzeltici uyarıda bulunulur. SHGM' nin uyarısına rağmen kusurun devamı ve/veya talimat hükümlerine aykırı hususların tekrarı halinde, inceleme komisyonu tarafından değerlendirilerek, "Tehlikeli Madde Taşıma" izinleri askıya alınarak, eksikliklerin giderilmesi için 3 ay süre verilir ve bu süre içerisinde gerekli şartlar sağlanamaz ise hiçbir bildirimde bulunulmadan izin yetkisi iptal edilir.

b) İşletme yönetiminden SHGM'ye karşı sorumlu genel müdür, kalite müdürü, uçuş işletme müdürü, kusurlu görülürse yazılı olarak ihtar edilir. Kusurun devamı ve/veya talimat hükümlerine aykırı hususların tekrarı halinde ilgili yöneticilerin yetkileri, İnceleme Komisyonunun tespit edeceği kusur derecesine göre belli bir süre veya tamamen iptal edilir.

c) SHGM tarafından sorumlu kaptan pilot veya uçuş ekip kusurlu görülürse, kusur derecesine göre yazılı olarak ihtar edilebileceği gibi, İnceleme Komisyonunun tespit edeceği kusur derecesine göre de ilgili şahsın lisansı üç aya kadar askıya alınır.

Son Hükümler

Yürürlük

Madde 39- Bu talimat yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 40- Bu talimat hükümleri Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından yürütülür.

7/7

Eğilim

Boşluk

4/11